

ዳኞች፡- መንበረፀሐይ ታደሰ

ፍስሐ ወርቅነህ

ሐጎስ ወልዱ

ሒሩት መለሠ

ታፈሰ ይርጋ

አመልካች፡- የኢትዮጵያ መድን ድርጅት - ነ/ፈጅ አለማየሁ ቀረቡ።

ተጠሪ፡- 1. አቶ ደምሴ ወርቅነህ - ቀረቡ።

2. ጂነራል ፊርምስ ኢት/ኃ/የተ/የግ/ማ - አልቀረበም።

ፍ ር ድ

ይህ ጉዳይ የጀመረው በምስ/ሸዋ ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት ነው። የአሁኑ 1ኛ ተጠሪ በ2ኛ ተጠሪና አቶ ሙሉጌታ ጌታቸው በተባሉት ላይ በመሠረተው ክስ አቶ ሙሉጌታ ጌታቸው የ2ኛ ተጠሪ ንብረት የሆነችውን መኪና ሲያሸከረክር የ1ኛ ተጠሪ ታክሲን ገጭቶ ጉዳት በማድረሱ እና ታክሲዋ ከጥቅም ውጪ በመሆኗ የታክሲዋን ዋጋ ብር 80,000 (ሰማንያ ሺ) ፣ ታክሲዋ የምታስገባው ገቢ የ211 ቀናት በቀን 100 ብር ታስቦ ብር 21,000 (ሀያ አንድ ሺ) እና መኪናዋን ለማስጎተት የወጣው 200 ብር በድምሩ 101,300 ብር እንዲከፈላቸው ጠይቀዋል።

የአሁኑ 2ኛ ተጠሪ መድን ድርጅት ጣልቃ እንዲገባለት በጠየቀው መሠረት አመልካች ወደ ክርክሩ ጣልቃ ስለገባና ፍ/ቤቱ ጉዳዩን ከመረመረ በኋላ ታክሲዋ ከጥቅም ውጪ በመሆኗ የመኪናዋን ዋጋ 80,000 ብር የተቋረጠ ገቢ ብር 18,300 እና መኪናዋን ለማስጎተት የወጣውን ብር 200 2ኛ ተጠሪና መድን ድርጅት በመድን ሽፋኑ መሠረት እንዲከፈል ወስኗል።

ጉዳዩን በይግባኝ ያየው የኦሮሚያ ጠቅላይ ፍ/ቤትም ይግባኙን በፍ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 337 መሠረት ሠርዟል።

የአሁኑ የሰበር አቤቱታ የቀረበው በዚህ ውሳኔ ላይ ሲሆን ይህ ችሎትም መኪናው ወድሟል ተብሎ የመኪናው ዋጋ ከተከፈለ በኋላ እንደገና የተቋረጠ ገቢ እንዲከፈል መወሰኑ በአግባቡ መሆን አለመሆኑን ለመመርመር አቤቱታው ለሰበር ችሎት ቀርቦ እንዲታይ በማድረግ ግራ ቀኙ ክርክራቸውን በጽሁፍ አቅርበዋል፤ ችሎቱም መዘገቡን መርምሯል።

ከፍ ሲል እንደተገለፀው የ1ኛ ተጠሪ መኪና ንብረትነቱ የ2ኛ ተጠሪ በሆነ መኪና ተገጭቶ ሙሉ ለሙሉ መውደሙ የሥር ፍ/ቤቶች ያረጋገጡት ፍሬ ነገር ነው። በዚህም ምክንያት 2ኛ ተጠሪ ለደረሰው ጉዳት ኃላፊ ተብሏል። በደረሰው ጉዳትም የ1ኛ ተጠሪ መኪና ሥራ ላይ ተሠማርቶ ሊያስገኝ ይችል የነበረው ገቢ ተቋርጧል። በመሆኑም 2ኛ ተጠሪ በመኪናው ላይ በደረሰው ጉዳት ብቻ ሳይሆን በጉዳቱ ምክንያት ለተጠሪ ገቢ ማጣትም ተጠያቂ የማይሆንበት ምክንያት የለም። ይህ ከሆነ ደግሞ አንዱ ጉዳት ብቻ ተመርጦ እንዲክስ የሚደረግበት ምክንያት አይኖርም። ጉዳት ሊካስ የሚገባው ከጉዳቱ ተመጣጣኝ በሆነ መልኩ እንደሆነ በፍ/ሕ/ቁ. 2090 የተመለከተ በመሆኑ 2ኛ ተጠሪ የመኪናውን ዋጋም ሆነ የታጣውን ገቢ እንዲከፍል መወሰኑ ተገቢ ነው። በዚህ የሕግ ነጥብ ላይ የሠበር ችሎት በመ/ቁ. 12479 እና 25589 የሰጠውን ትርጉም መመልከት ይቻላል።

የአሁን አመልካች ካሳውን እንዲከፍል የተወሰነው ለ2ኛ ተጠሪ የመድን ሽፋን በመስጠቱ ምክንያት ነው። አመልካችም መኪናው ወድሟል ተብሎ የመኪናው ዋጋ ከተከፈለ በድጋሚ የታጣ ገቢ እንዲከፈል መወሰኑ ሁለቱ እንዲካስ ማድረግ ነው ከማለት በቀር የታጣ ገቢ ሊከፈል የማይገባበትን ክውል ወይም ከሕግ የመነጨ ሌላ ክርክር አላቀረበም። በአርግጥ በሠበር ችሎት በሰጡት የመ/መልስ ላይ ለመኪናው ዋጋ በተከፈለው ገንዘብ መኪና ገዝተው በመጠቀም ገቢው እንዳይቋረጥባቸው ማድረግ ሲገባቸው ወይም የተቋረጠ ገቢን የሚተካ የመድን ዋስትና /Consequential loss policy/ በመግዛት ገቢያቸው እንዳይቋረጥባቸው ማድረግ ሲገባቸው ይህንን ሳይደርጉ የመጣባቸውን ጉዳት ሊጠይቁ አይገባም በማለት የተከራከሩ ቢሆንም አመልካች

ለ2ኛ ተጠሪ በሠጠው የመድን ሽፋን ውል የታጣ ገቢ ላለመክፈል የተስማሙ ለመሆኑ ወይም ሌላ ተመሳሳይ ክርክር አላቀረቡም። ከሥር ጀምሮ አጥብቆ የሚከራከረው የመኪናውን ዋጋና የተቋረጠ ገቢ አጣምረን ልንከፍል አይገባም የሚል በመሆኑና ይህ ደግሞ ከፍ ሲል ከተዘረዘረው ምክንያት ተቀባይነት ያለው ክርክር ባለመሆኑ በሥር ፍ/ቤቶች ውሳኔ መሠረታዊ የሕግ ስህተት ተፈጽሟል ማለት አልተቻለም።

ው ሣ ኔ

የምስ/ሸዋ ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 04782 በ12/7/98 የሰጠው ውሳኔ እና የኦሮሚያ ጠቅላይ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 40263 በ5/3/99 የሰጠው ትዕዛዝ ፀንቷል።

መዝገቡ ተዘግቷል። ለመ/ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ነ/ዓ

የሰ/መ/ቁ. 27623

ጎዳር 24 ቀን 2000 ዓ.ም.

ዳኞች:- መንበረፀሐይ ታደሰ

ፍስሐ ወርቅነህ

ሐጎስ ወልዱ

ሒሩት መለሠ

ታፈሰ ይርጋ

አመልካች:- ማንበራዊ ዋስትና ኤጀንሲ -ነ/ፈ.ጅ ተስፋዬ ምንዳገኝ

ተጠሪ:- ወ/ሮ ወባየሁ አበበ - ቀረቡ

መዝገቡን መርምረን ቀጥሎ የተመለከተውን ፍርድ ሠጥተናል።

ፍ ር ድ

ይህ የሰበር አቤቱታ ሊቀርብ የቻለው አመልካች ሲከፍለኝ የነበረውን የጡረታ አበል ሌላ ባል ሳላገባ አግብተሻል በሚል ምክንያት ያቋረጠ ስለሆነ እንዲከፈለኝ ይወሰንልኝ በማለት በምስራቅ ጎጃም ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት ክስ አቅርበው ፍ/ቤቱም ግራ ቀኙን አከራክሮ አመልካች የጡረታ አበል ክፍያውን ያቋረጠው ያለ አግባብ ስለሆነ ሊከፍል ይገባል በማለት ውሳኔ በመስጠቱና ጉዳዩን በይግባኝ የተመለከተውም የአማራ ክልል ጠቅላይ ፍ/ቤት በድምጽ ብልጫ ይግባኙን በመሰረዙ መሠረታዊ የሕግ ስህተት ተፈጽሟል በማለት አመልካች ቅሬታ በማቅረቡ ነው።

ይህ ችሎትም የቀረበውን የሰበር አቤቱታ መርምሮ ክስ የቀረበበት ጉዳይ በፍ/ቤት ሊታይ የሚችል ስለመሆኑ ለሰበር ቀርቦ ሊጣራ እንደሚገባው በማመኑ ተጠሪን በመጥራት ግራ ቀኙን አከራክሯል።

የጡረታ አበል ክፍያን በተመለከተ ይህ ችሎት በመዝገብ ቁጥር 18342 ለጉዳዩ አግባብነት ያለውን የማንበራዊ ዋስትና ባለሥልጣንን በአዲስ መልክ ለማቋቋም የወጣውን አዋጅ ቁጥር 38/88 አንቀጽ 5፣ 8 እና 11ን በመተርጎም የማንበራዊ ዋስትና ባለሥልጣን በሕጉ በተሰጠው ሥልጣን መሠረት የማንበራዊ ዋስትና መብት ጥቅምን በሚመለከት በሚሰጠው ውሳኔ

ላይ ይግባኝ የሚቀርበው ለማገብራዊ ዋስትና ይግባኝ ሰሚ ጉባኤ እንደሆነ ጉባኤውም የሚሰጠው ውሳኔ የመጨረሻ መሆኑን በሕግ ተለይተው በአስተዳደራዊ ውሳኔ እንዲቋቋሙ በተባሉ ጉዳዮች ላይ መደበኛ ፍ/ቤት የመዳኘት የሥረ ነገር ሥልጣን እንደሌለው በመዘርዘር የሕግ ትርጉም ሠጥቶበታል።

በመሆኑም በዚህ ጉዳይ ተጠሪ ተቋርጦብኛል የሚሉት የጡረታ አበል ክፍያን በተመለከተ አቤቱታውን ማቅረብ የሚገባቸው ለማገብራዊ ዋስትና ባለሥልጣን ወይም በአሁኑ አጠራር ለማገብራዊ ዋስትና ኤጀንሲ መሆን ያለበት ሲሆን ኤጀንሲው በሚሰጠው ውሳኔ ቅሬታ ያለው ወገን አቤቱታውን ለማገብራዊ ዋስትና ይግባኝ ሰሚ ጉባኤ ከሚያቀርብ በስተቀር ከላይ እንደተመለከተው በዚህ ጉዳይ ፍ/ቤቶች የሥረ ነገር ሥልጣን የሌላቸው በመሆኑ የምስራቅ ጎጃም ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት ጉዳዩን ተመልክቶ ውሳኔ መስጠቱ የአማራ ክልል ጠቅላይ ፍ/ቤት ይህንኑ ስህተት ሳያርም መቅረቱ መሠረታዊ የሕግ ስህተት የተፈጸመበት ሆኖ ተገኝቷል።

ው ሣ ኔ

1. የምስራቅ ጎጃም ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 12570 በ22/9/98 የሰጠው ውሳኔና የአማራ ክልል ጠቅላይ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 09916 በ16/2/99 ዓ.ም. በአብላጫ ድምጽ የሰጠው ትዕዛዝ መሠረታዊ የሕግ ስህተት የተፈጸመበት ስለሆነ በፍ/ብ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ. 348/1/ መሠረት ተሽሯል።
2. ይህን ጉዳይ በተመለከተ መደበኛ ፍ/ቤት ተቀብሎ ለማየት የሥረ ነገር ሥልጣን የለውም ተብሎ ተወስኗል።
3. ግራ ቀኙ ወጭና ኪሣራ ይቻቻሉ።
4. መዝገቡ ተዘግቶ ወደ መ/ቤት ተመልሷል።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ዳኞች፡- መንበረፀሐይ ታደሰ

- አብዱልቃድር መሐመድ
- ሐጎስ ወልዱ
- ሒሩት መለሠ
- ታፈሰ ይርጋ

አመልካች፡- የኢትዮጵያ ቴሌኮሙኒኬሽን ኮርፖሬሽን - ጋረደው ቢራቱ ቀረበ።

ተጠሪ፡- የአዲስ አበባ ውሃና ፍሳሽ ባለሥልጣን - ጥሩወርቅ ኃ/ማርያም መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል።

ፍ ር ድ

እስራካሪው ጉዳይ ከውል ውጪ የደረሰን ኃላፊነት መሠረት በማድረግ የቀረበ የካሣ ክፍያ ጥያቄን የሚመለከት ነው። ክርክሩ በተጀመረበት የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ከሣሽ የነበረው የአሁኑ አመልካች ነው። በተጠሪ ላይ ክስ የመሠረተውም ሠራተኞቹ በአዲስ አበባ ከተማ በወረዳ 12 ቀበሌ 06 ክልል የቁፋሮ ሥራ ሲያካሂዱ 200 ደንበኞችን በያዘ የስልክ ኬብል ላይ ጉዳት አድርሰዋል። በደረሰው ጉዳት የተነሳም የብር 5180.62 (አምስት ሺ አንድ መቶ ሰማንያ ብር ከስልሣ ሁለት ሣንቲም) ኪሣራ ደርሶብኛል። ስለዚህ ተከሣሾ ይህን ገንዘብ ከነወጪው ይክፈለኝ በማለት ነው። ፍ/ቤቱ ተጠሪን አስቀርቦ ክርክሩን ሰምቷል። በመቀጠልም ተጠሪ ለደረሰው ጉዳት ኃላፊ ነው በማለት የወሰነ ቢሆንም፤ በሌላ በኩል ደግሞ የሚከፈል ካሣ የለም በማለት መዝገቡን ዘግቶአል። በዚህ ላይ ይግባኝ የቀረበለት የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤትም ውሳኔው ጉድለት የለበትም በማለት ይግባኙን ሳይቀበለው ቀርቶአል። የሰበር አቤቱታው የቀረበው በዚህ ላይ ነው።

እኛም አመልካች ጥር 23 ቀን 1999 ዓ.ም. በባፈው ማመልከቻ ያቀረበውን አቤቱታ መሠረት በማድረግ ተጠሪን አስቀርቦን ክርክሩን ሰምተናል። አቤቱታው በሰበር ችሎት እንዲታይ የተወሰነው ተጠሪ በአመልካቹ